Міністерство охорони здоров'я України
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця

Ministry of Health of Ukraine
Bogomolets National Medical University

USMYJ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕДИЧНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЖУРНАЛ

THEORETICAL AND PRACTICAL EDITION

UKRAINIAN SCIENTIFIC MEDICAL YOUTH JOURNAL

№3 (164) 2026

© 2026 by the authors; licensee USMYJ, Kyiv, Ukraine.
This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Науково-практичне видання

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕДИЧНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЖУРНАЛ

Засновник і видавець:
Національний медичний університет імені О.О.Богомольця (ROR ID: 03edafd86)

Орган управління:
Міністерство охорони здоров'я України

Індексація:
Google Scholar, Index Copernicus, WorldCat (OCLC)

Періодичність: 4 рази на рік
Реєстраційне свідоцтво: КВ № 17028-5798ПР

Статус видання:
включено до переліку фахових видань України (наказ МОН України від 11.06.2026 № 928)

Наукові напрями публікацій (спеціальності):

- І1 — Стоматологія
- І2 — Медицина
- І3 — Педіатрія
- І4 — Медична психологія
- І6 — Технології медичної діагностики та лікування за спеціалізаціями
- І7 — Терапія та реабілітація за спеціалізаціями
- І9 — Громадське здоров'я

Рекомендовано до друку:

Вченою радою НМУ імені О.О. Богомольця (протокол №5 від 28.05.2026 р.)

Редакція Українського науково-медичного молодіжного журналу, науковий відділ НМУ, бульвар Тараса Шевченка, 13, м. Київ, 01601, Україна

Вебсайт журналу: www.mmj.nmuofficial.com
E-mail: usmyj@nmu.ua
Вебсайт установи: www.nmuofficial.com

Друк:
ТОВ «505», м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 17а
Тел.: +38 (063) 101-22-33,
E-mail: polygraphyinzt@gmail.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5609 від 21.09.2017 р.

Вихідні дані:
Підписано до друку: 31.03.2026 р.
Формат: 60×84/8. Друк: офсетний. Папір: офсетний
Тираж: 50 прим. Замовлення: № Ж-2025/17.06

ISSN 2786-6661 (Print)
eISSN 2786-667X (Online)
UDC: 378.6:61:001.891](477.411)(050)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:
Сергій Земсков

Заступник головного редактора:
Павло Чернишов

Голова редакційної колегії:
Юрій Кучин

Відповідальний секретар:
Анастасія Гринзовська

Члени редакційної колегії:

Анатолій Гринзовський, Андрій Копчак, Євгенія Бурлака, Ірина Журавель, Назарій Кобиляк, Олег Міщенко, Antonios Billis (Greece), Andreas Neff (Marburg, Germany), Oksana Goroshchuk (Poland), Tomasz Bochenek (Poland), Ulrich Friedrich Wellner (Lubeck, Germany)

Правові положення:

Усі права на опубліковані матеріали належать редакції.

Відповідальність за достовірність поданих фактів несуть автори.

Передрук матеріалів можливий лише за згоди редакції з обов'язковим посиланням на джерело.

До друку приймаються наукові матеріали, що відповідають вимогам видання.

Scientific and Practical Edition
UKRAINIAN SCIENTIFIC MEDICAL YOUTH JOURNAL

Founder and Publisher:
Bogomolets National Medical University
(ROR ID: https://ror.org/03edafd86)

Governing Body: Ministry of Health of Ukraine

Journal's indexing:
Google Scholar, Index Copernicus, WorldCat (OCLC)

Publication frequency: 4 issues per year
Registration Certificate: КВ № 17028-5798ПР

Journal status:
Included in the list of professional scientific publications of Ukraine (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 11.06.2026 № 928)

Scientific fields (specialties):

I1 — Dentistry
I2 — Medicine
I3 — Pediatrics
I4 — Medical Psychology
I6 — Medical Diagnostic and Treatment Technologies (by Specialisation)
I7 — Therapy and Rehabilitation (by Specialisation)
I9 — Public Health

Recommended for publication:
Academic Council of Bogomolets National Medical University (Protocol №5, 28.05.2026)

Editorial office: Ukrainian Scientific Medical Youth Journal, Research Department Bogomolets National Medical University
13 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, 01601, Ukraine

Journal website: www.mmj.nmuofficial.com
E-mail: usmyj@nmu.ua
University website: www.nmuofficial.com

Printed by:
LLC "505", 17a M. Berdychivska St., Zhytomyr, Ukraine
Tel.: +38 (063) 101-22-33
E-mail: polygraphyinzt@gmail.ua
Certificate of publishing entity:
ДК № 5609 dated 21.09.2017

Publication details:
Signed for print: 31.03.2026
Format: 60×84/8, Printing: offset, Paper: offset
Circulation: 50 copies. Order No.: Ж-2025/17.06

ISSN 2786-6661 (Print)
eISSN 2786-667X (Online)
UDC: 378.6:61:001.891](477.411)(050)

EXECUTIVE BOARD

Chairman Of The Editorial Board:
Iurii Kuchyn

Editor in Chief:
Sergii Zemskov

Deputy Editor-in-Chief:
Pavel Chernyshov

Executive Secretary:
Anastasiia Hrynzovska

Members of the Editorial Board:

Anatolii Hrynzovskyi, Antonios Billis (Greece), Andreas Neff (Marburg, Germany), Andrey Kopchak, Ievgeniia Burlaka, Iryna Zhuravel, Nazariy Kobyliak, Oleg Mishchenko, Oksana Goroshchuk (Poland), Tomasz Bochenek (Poland), Ulrich Friedrich Wellner (Lubeck, Germany), Zhanna Polova.

Legal notice:

All rights to the published materials are reserved by the editorial board.

Authors are responsible for the accuracy of the data presented in their articles.

Reproduction of materials is permitted only with the consent of the editorial board and with proper citation.

Submitted manuscripts must comply with the journal's publication requirements.

ПОШИРЕНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СИНДРОМУ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Літовченко О.Л., Рябова С.В., Сайчук К.О.

Науковий керівник: Літовченко О.Л., Ph.D, доцент
Кафедра: гігієни та екології
В.о. завідувача кафедри: Літовченко О.Л., Ph.D, доцент
Харківський національний медичний університет
Харків, Україна

Вступ. Сьогодні синдром професійного вигорання (СПВ) серед медичних працівників перестав бути просто темою для локальних психологічних досліджень і перетворився на загрозу для всієї системи охорони здоров'я зокрема в Україні (*Русанов В. 2024*). За своєю суттю цей синдром є наслідком тривалого, некомпенсованого стресу на робочому місці, який поступово руйнує особистість фахівця через емоційне спустошення, професійний цинізм та втрату віри у власну компетентність (*Maresca G. et al, 2022; Moss J. M. et al. 2022*). Окрім класичних причин, таких як хронічна перевтома, нічні чергування, паперова рутина та брак відпочинку, українські медики вже кілька років поспіль перебувають під тиском масштабних зовнішніх факторів воєнного стану, що вимагає детального аналізу цієї проблеми (*Русанов В. 2024*).

Мета – провести аналіз наукової літератури щодо поширеності та особливостей розвитку синдрому професійного вигорання серед медичних працівників в умовах воєнного стану за критеріями професійного профілю, статі, віку та специфіки медичного закладу.

Матеріали та методи. Для реалізації поставленої мети виконано системний та бібліографічний пошук релевантної літератури у провідних міжнародних та вітчизняних наукометричних базах даних (PubMed, Scopus, Google Scholar). Фокус пошуку охоплював наукові публікації, аналітичні огляди та статистичні звіти: за останні роки 4 роки (2022-2025 рр.), присвячені досвіду роботи медиків цивільного та військового секторів у зонах високого воєнного ризику. Опрацьовані дані психосоціальних моніторингів було систематизовано та порівняно за критеріями професійного профілю, статі, віку та специфіки медичного закладу.

Результати. Методологічний аналіз включав оцінку діагностичного інструментарію (зокрема, використання опитувальників MBI, шкал тривоги та депресії), застосованого в першоджерелах. Систематизація та аналіз опрацьованого літературних джерел дозволили встановити чітку диференціацію проявів СПВ серед медичних працівників за кількома основними напрямками, а саме: залежно від специфіки медичної установи, гендерно-вікових характеристик та професійного профілю фахівців.

При порівнянні специфіки установ виявлено парадоксальну закономірність, а саме: військові медики у шпиталях часто демонструють вищий рівень ментальної мобілізації. Це зумовлено чіткою субординацією та відпрацьованими клінічними алгоритмами дій. Натомість цивільні лікарі значно сильніше страждають від «латентного» вигорання, яке підживлюється постійним побутовим стресом, інфраструктурним хаосом через блекаути та значним збільшенням навантаження через наплив внутрішньо переміщених осіб (ВПО) (*Harbuzova V., Ulunova A., 2024*).

Гендерний аналіз виявив глибокий дисбаланс у особливостях прояву СПВ. Так, у жінок-медиків СПВ найчастіше розвивається за типом емоційного виснаження. Це пов'язано з колосальним подвійним навантаженням: професійними обов'язками та постійною тривогою за безпеку власної родини (*Smith R.O. et al., 2023; Oliinyk P. et al., 2022*). У чоловіків-медиків, навпаки, переважає деперсоналізація, яка проявляється емоційним відстороненням, захисним цинізмом та зниженням емпатії як наслідок свідомого чи несвідомого пригнічення внутрішнього стресу.

Оцінка вікових відмінностей показала, що в групі максимального ризику перебувають молоді спеціалісти віком до 35 років. Вони ще не встигли сформувати стійкі захисні психологічні механізми, необхідні для екстремальної медицини (*Smith R.O. et al. 2023*). У категорії фахівців старше 50 років вигорання частіше набуває форми соматичного вичерпання ресурсів організму та хронічної фізичної втоми (*Центр громадського здоров'я МОЗ України. 2024; Harbuzova V., Ulunova A., 2024*). За професійним профілем найвища інтенсивність СПВ зафіксована серед анестезіологів-реаніматологів, військових хірургів та фахівців із ментального здоров'я (*Русанов В., 2024; Smith R. O. et al., 2023*).

 Creative Commons «Attribution» 4.0

Особливу наукову цінність має виявлення новітніх тригерів СПВ, притаманних саме поточному етапу воєнного стану. По-перше, зафіксовано феномен «провини вцілілого» у цивільних медиків відносно тилових регіонів перед колегами, які працюють безпосередньо на лінії вогню (у стабілізаційних пунктах чи прифронтових госпіталях). Внутрішня установка «я не маю права скаржитися чи втомлюватися» діє як токсичний пресинг, що руйнує психіку (*Русанов В., 2024*). По-друге, виокремлено цифровий техно-стрес: необхідність поєднувати важку клінічну роботу з бюрократичною звітністю та внесенням даних в ЕСОЗ (Хелсі) в умовах нестабільного зв'язку та вимкнень електроенергії (*Іванова Т. М., та ін. 2024*). По-третє, лікарі первинної ланки через міграційні процеси зазнають «моральної травми», оскільки щодня стискаються з важкими історіями втрат пацієнтів-переселенців, через що їхня емпатія вимикається задля самозахисту (*Русанов В., 2024; Іванова Т. М. та ін., 2024*).

Крім того, огляд літератури показав суттєву методологічну проблему. Дослідники використовували різні діагностичні анкети (опитувальник Маслач MBI-HSS, методику Бойка, шкалу HADS тощо). Така розбіжність у методології значно ускладнює порівняння статистичних результатів та уніфікацію даних, що вказує на проблему якості сучасної психодіагностики в умовах кризового періоду (*Maresca G. et al., 2022*).

Висновки.

1. Синдром професійного вигорання серед медичних працівників в умовах воєнного стану є гетерогенним за своєю структурою і має чітку залежність від індивідуально-демографічних (стать, вік) та професійних (специфіка установи, профіль діяльності) факторів.
2. Виявлено новітні специфічні тригери деструкції психоемоційного стану медичних працівників: феномен «провини вцілілого», цифровий техно-стрес, формування «моральної травми».
3. Використання різних діагностичних анкет ускладнює зіставлення результатів досліджень, що обґрунтовує необхідність створення єдиного стандартизованого інструментарію оцінки психоемоційного стану медичних працівників.
4. Вищезазначене обґрунтовує необхідність розробки та впровадження прогностичної моделі розвитку СПВ і створення ефективних програм психологічної декомпресії для збереження кадрового потенціалу системи охорони здоров'я України.

Ключові слова: синдром професійного вигорання, медичні працівники, воєнний стан, професійний стрес, психічне здоров'я

МЕДИЧНА ДОПОМОГА І РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ПОЛОНУ, ЯК СКЛАДОВА БЕЗПЕКИ ПАЦІЄНТА В УМОВАХ ВІЙНИ

Мельник Д.В.[1], Савицький В.Л.[2], Шипко А.Ф.[2], Євтушенко В.В.[2]

1 – КНП КОР «Київська обласна клінічна лікарня», м. Київ, Україна
2 – Українська військово-медична академія, м. Київ, Україна

Актуальність. Повномасштабна війна проти України зумовила появу особливо вразливої категорії пацієнтів — осіб, звільнених з полону або місць несвободи. Для них характерне поєднання тілесних ушкоджень, соматичних ускладнень, психічних наслідків тривалого стресу, порушень сну, тривожних і депресивних проявів, а в окремих випадках — ознак жорстокого поводження або катувань. Надання медичної допомоги цій категорії пацієнтів має не лише клінічне, а й реабілітаційне, психосоціальне та медико-правове значення.

У контексті безпеки пацієнтів особливої актуальності набувають питання стандартизації маршруту пацієнта, організації допомоги в умовах масових надходжень, запобігання повторній психологічній травматизації, забезпечення наступності лікування та належного документування тілесних і психічних наслідків перебування в полоні. Відсутність уніфікованого підходу до цих процесів може призводити до перевантаження приймальних відділень, дублювання опитувань, фрагментації медичної інформації, порушення наступності допомоги та зниження медико-правової цінності первинної документації.

Мета роботи. Обґрунтувати функціонально-організаційну модель надання медичної допомоги та медичної реабілітації особам, звільненим з полону, у цивільному багатопрофільному стаціонарі та оцінити її значення для підвищення безпеки пацієнтів в умовах війни і масових надходжень.

Creative Commons «Attribution» 4.0

АЛФАВІТНИЙ ЗМІСТ

Baieva O.V. 224
Blagaia A.V. 208, 209, 230
Bohachova O.S. 210
Burlaka Ie. A. 209
Chebernina I.O. 225
Ciobanu E. 228
Diachenko M.S. 216
Dmytryshen P.V. 219
Gerasymenko O.I. 226
Ivanko O.M. 213, 223, 224
Khrychikov D.O. 219
Kondratiuk M.V. 208
Korost Y.V. 222
Korshunova A.S. 214
Kovalenko O.M. 230
Krynychnyi Yu.V. 228
Kucher M.O. 213
Kucher R.I. 212
Kucherenko I. I. 209
Kyselov S.M. 213
Lekhan V.M. 214
Lymar L.V. 209
Makhniuk V.M. 223, 224
Maksymova Z.V. 228
Marchuk O.V. 219
Mokriakova M.I. 210
Mykhailenko D.V. 214
Mykhailyk O.P. 213
Ohorodniichuk I.V. 212
Paienok O.S. 215
Radlovska Yu.V. 226
Riabovolyk O.I. 208
Romaniuk V.V. 216
Rublevska N.I. 217
Serheta I.V. 219
Shapkina-Markovska A.A. 210
Schetko Y.Yu. 228
Shchokina K. 220
Shevaga V.M. 229
Shkvarok-Lisovenko A. K. 222
Shvets A.V. 223, 224
Spinei L. 228
Stinska T.S. 213
Stupchuk M.S. 225
Sychova I.S. 228
Tarasova Ye.V. 226
Tishchenko I. 220
Toncoglaz M. 228
Tsarenko A.V. 228
Usenko S.A. 216
Usenko S.H. 216
Vygovska O.V. 209
Zadorozhna B.V. 229
Zadorozhnyi A.M. 229
Zaiarskyi M.I. 214
Zemskov S.V. 230
Zinchenko T.I. 208
Аль-Сехлі С.М.А. 267
Андрусишина І.М. 266
Барілка В.А. 232
Білоус О.С. 249
Білоус С.В. 249
Бобко Н.А. 244, 306
Божук Б.С. 266
Брухно Р.П. 289
Виговська О.В. 257
Вольф О.О. 300
Воробйова І.І. 247, 293
Гаркавий С.І. 261
Глевацька М.О. 233
Гнатюк В.В. 235, 237
Гончаренко І.Ф. 291
Горчакова Н.О. ..... 234, 235, ... 237,304
Гунько Н.В. 239
Дема О.В. 261
Дзевульська І.В. 240, 256
Донік О.М. 241
Донцова Д.О. 242
Дружиніна А.О. 244
Дубова О.С. 239
Дюдіна І.О. 245
Дякова О.В. 285
Євтушенко В.В. 269, 291
Живецька-Денисова А.А. .. 247, ... 299
Заболотна І.В. 249
Завгородній І.В. 295
Завгородня Л.В. 250
Зайцев В.В. 251
Зайченко Г.В. 253
Зенкіна В.І. 279
Зубленко О.В. 254, 281
Каліновська В.В. 255
Камінський Р.Ф. 256
Капустін О.О. 295
Кириця Н.С. 257
Клименко О.В. 235, 304
Ковалюк Т.В. 233
Козак Д.О. 253
Козак Н.Д. 253
Козак О.А. 258
Копичко Ю.О. 259
Короткова Н.В. 239
Короленко В.В. 260
Коршун М.М. 261
Костик Х.Я. 232
Кожан Н.Є. 300, 303
Кротова Л.О. 265
Крупка Н.О. 263
Крячкова Л.В. 265
Кудієвський Я.В. .....
Кундієва А.В. 266
Курочка В.В. 267
Ластовецька Л.Д. 233
Лейких С.В. 282
Літовченко О.Л. 268
Лобачова Т.І. 289
Лозова Л.А. 2473 293
Лопушанська О.М. 271
Малиновська М.М. 256
Маліков О. В. 240
Мартіянова Ю.В. 261
Матлан В.Л. 232
Мельник Д.В. 269, 291
Мельченко Ю.В. 282
Мокієнко А.В. 270
Мокрякова М.І. 271
Мохорт Г.А. 273
Найда І.В. 274
Новак В.Л. 232
Новохацька С.М. 282
Огородник А.О. 288
Орєхова О.В. 275
Павліченко О.Ф. 275
Паліброда В.В. 277
Паліброда Н.М. 278
Паустовський Ю.О. 279
Петрусевич Т.В. 254, 281
Полька Н.С. 282
Порошинська І.В. 284
Примак С.В. 232
Процюк Л.О. 285
Прудиус В.В. 286

Creative Commons «Attribution» 4.0

Риган М.М. 289
Римар М.М. 232
Рудницька О.П. 282
Рябова С.В. 268
Савицька С.В. 288
Савицький В.Л. 269
Савченко Н.В. 234, 304
Сайчук К.О. 268
Сергієнко Т.А. 289
Стрєлковська Т.Є. 266
Скалецький Ю.М. 289
Скрипченко Н.Я. 293
Скнар О. 291
Смірнов А.С. 295
Ткаченко В.Б. 293
Толстих О.І. 300
Федоренко В.І. 299
Федоренко Ю.В. 298, 299
Фогель М.С. 254, 273, 281
Харламова А.В. 275
Царенко А.В. 300, 303
Чайка Ю.Г. 302
Чайковська В.В. 300
Чемерис Н.М. 263
Шадрін В.О. 257
Шалай О.О. 232
Шамаєва О.В. 247, 293
Шекера О.Г. 300, 303
Шипко А.Ф. 269
Шумейко О.В. ..... 234, 235, ... 237, 304
Щерба О.А. 233
Яворовський О.П. 289
Яворський Є.Є. 306

Creative Commons «Attribution» 4.0